

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-10-47М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до підготовки семінарських занять
та самостійної роботи з дисципліни

«Методична робота вчителя історії та суспільних дисциплін»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Середня освіта (Історія)»
спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
денної та заочної форми навчання

*Methodical work of a teacher of history
and social science disciplines*

*for applicants of I (bachelor's) level of education
specialties 014.03 Secondary education (History)*

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 6 від 20.02.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до підготовки семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Методична робота вчителя історії та суспільних дисциплін» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Шевчук Т. Є. – Рівне : НУВГП, 2025. – 45 с.

Укладач: Шевчук Т. Є., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності

Прищеп О. П.

© Т. Є. Шевчук, 2025
© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
Теми семінарських завдань	5
Тематика та зміст семінарських занять	6
Тематика самостійної роботи	38
Список рекомендованої літератури	39
Додатки	43

ВСТУП

Підготовка майбутнього фахівця до професійної педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах набуває надзвичайної ваги особливо в сучасних умовах, у період реформування освіти. Навчання здобувачів I (бакалаврського) рівня освіти вимагає серйозної підготовки, зусиль в оволодінні найновішими формами, методами, засобами професійної діяльності.

«Методична робота вчителя історії та суспільних дисциплін» - курс, який висвітлює спеціально організовану діяльність педагогічного колективу, яка створює умови для підвищення майстерності педагога.

Методична робота спонукає вчителя до роботи над підвищенням свого фахового рівня, сприяє збагаченню педагогічного колективу педагогічними інноваціями, допомагає молодим учителям переймати майстерність у більш досвідчених колег.

У методичних рекомендаціях до дисципліни представлено інформаційний обсяг навчальної дисципліни, рекомендації та поради до підготовки семінарських занять, тести для самоконтролю, перелік тем рефератів, перелік тем самостійної роботи, список рекомендованої літератури.

Програма семінарських занять передбачає докладне вивчення восьми тем, на кожну з яких відводиться по дві години.

Мета курсу – допомогти майбутньому педагогу-істориком засвоїти основні дидактичні категорії, психолого-педагогічні особливості побудови навчально-виховного процесу, сформувати власні педагогічні погляди, основу для подальшої самоосвіти і вдосконалення. Ознайомлення студентів з методично-розробленими системами навчання розширить їхню уяву про можливості освітнього процесу, і свою роль у ньому.

Основою для підготовки студентів до семінарських занять є тематичні плани. При підготовці до семінарського заняття студент повинен всебічно розглянути і засвоїти питання, що були предметом лекції та винесені на розгляд на семінарському занятті. У процесі підготовки студент має чітко усвідомити зміст питань, що виносяться на обговорення. Варто законспектувати найважливіші теоретичні положення. Високу оцінку студент

отримує лише тоді, коли він вільно володіє матеріалом, логічно і чітко обґрунтовує свою відповідь.

Виступ на семінарському занятті доречно розпочати зі вступу. Далі – розкрити зміст питання, зробити висновки і узагальнення, висловити власну позицію щодо проблеми яка вивчається. Відповідь повинна бути чіткою, логічною, аргументованою.

Завершується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому підсумовується робота групи, аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть год. денна форма	Кіл-ть год. заочна форма
1.	Тема 1. Науково-педагогічні основи методичної роботи вчителя історії та суспільних дисциплін.	2	1
2.	Тема 2. Нормативні джерела змісту методичної роботи	2	1
3	Тема 3. Основні складові історичного матеріалу та методична робота вчителя по їх формування.	2	2
4	Тема 4. Професійний портрет вчителя історії.	2	-
5	Тема 5. Методичні об'єднання вчителів предметників у освітній установі	2	1
6.	Тема 6. Післядипломна освіта педагогів	2	1
7.	Тема 7-8. На допомогу вчителю історії та суспільних дисциплін в умовах воєнного стану	4	2
	Разом	16	8

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1

Тема 1. Науково-педагогічні основи методичної роботи вчителя історії та суспільних дисциплін.

1. Поняття "методична робота вчителя".
2. Суть, мета та завдання методичної роботи вчителя
2. Складові методичної роботи вчителя історії та суспільних дисциплін.
3. Напрямки та функції методичної роботи.

Теми рефератів:

1. Діти нової української школи: особливості розвитку та навчання
2. Пріоритети сучасного безпечного освітнього середовища
3. Створення психологічно безпечного освітнього середовища
4. Алгоритм взаємодії з учнями із психічними розладами та їхніми батьками

Практичні завдання.

1. Як визначити, чи потребує вчитель методичної допомоги?
2. У якому напрямі слід вдосконалювати методичну діяльність вчителя?
3. Як забезпечити безперервне становлення вчителя як суб'єкта власного розвитку?

Тести для самоконтролю:

1. Яка функція методичної роботи полягає у визначенні системи заходів, спрямованих на досягнення найкращих результатів :

- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична
- моделююча

2. Яка функція методичної роботи полягає у діяльності з удосконалення структури і змісту методичної роботи :

- планування;
- організаційна

- діагностична
- прогностична
- моделююча

3. Яка функція методичної роботи полягає у регулярному вивченні співвідношення між рівнем компетентності педагогів, що виявляється в узагальненому результаті їх праці, та вимогами суспільства до якості роботи працівників освіти :

- планування;
- організаційна
- діагностична*
- прогностична
- моделююча

4. Яка функція методичної роботи полягає у передбаченні знань та умінь, необхідних педагогам у майбутньому ;

- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична*
- моделююча

5. Яка функція методичної роботи полягає у виробленні принципово нових положень навчально-виховної роботи, у формуванні, експериментальній перевірці та впровадженні передового досвіду:

- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична
- моделююча*

6. Яка функція методичної роботи полягає у відновленні частково забутих або втрачених учителями знань після закінчення навчального закладу ;

- відновлююча*
- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична

7. Яка функція методичної роботи полягає у виправленні недоліків у діяльності педагогів, пов'язаних з використанням застарілих методик:

- корируюча;*
- планування;
- організаційна

- діагностична
- прогностична

8. Яка функція методичної роботи полягає у інформуванні, агітації педагогів щодо впровадження досягнень науки, передового досвіду ;

- пропагандистська
- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична

9. Яка функція методичної роботи полягає у налагодженні й підтриманні зворотного зв'язку, в оцінюванні відповідності наслідків методичної роботи завданням та нормативним вимогам :

- контрольно-інформаційна
- планування;
- організаційна
- діагностична
- прогностична

10.3 якою метою організовується методична робота в школі?

- створює умови для підвищення майстерності педагога;
- спонукає вчителя до роботи над підвищенням свого фахового рівня,
- сприяє збагаченню педагогічного колективу педагогічними знахідками,
- допомагає молодим учителям переймати майстерність у більш досвідчених колег;
- всі відповіді правильні*

Список рекомендованої літератури:

1. Нікітін І.П., Галегова О.В., Нікітін Ю.О. Організація методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін. Методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2011.200 с.
2. Українська історія в кінофільмах: посібник для вчителя / Волошенюк О. В, Мокрогуз О.П., Новікова Л. Є., Тримбач С. В, Черков Г. А. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В.Ф. Київ. ЦВП АУП. 2018. 57 с.
3. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОППО, 2024. 207 с.

4. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк, Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. К.: Талком, 2019. 320 с.

Семінарське заняття №2

Тема 2. Нормативні джерела змісту методичної роботи вчителя

План.

1. Структура шкільної історичної освіти.
2. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні.
3. Базовий навчальний план середньої загальноосвітньої школи.
4. Місце історії як шкільного предмета в навчальному плані.
5. Шкільні підручники з історії, їхня відповідність програмам. Поняття базових, експериментальних та альтернативних (пробних) підручників.
6. Методичні посібники та інша допоміжна література, доцільність їхнього використання.

Теми рефератів:

1. Діяльнісний підхід у реалізації нового змісту базової середньої освіти
2. Діяльнісний підхід як наскрізний в освітньому процесі базової школи
3. Особливості викладання предметів / інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі

Практичні завдання.

1. Опрацювати терміни та поняття: *базові підручники, експериментальні підручники, навчальна програма, навчальний план, підручник, пробні (альтернативні) підручники.*
2. Напишіть експертний висновок на обраний Вами шкільний підручник з історії України або всесвітньої історії. Експертний висновок має містити такі ключові моменти:
 1. Відповідність підручника навчальній програмі.
 2. Чіткість структурування навчального матеріалу у змісті підручника.

3. Технічні засоби полегшення користування підручником.
4. Наукова коректність змісту, повнота розкриття основних положень, використання сучасної загальноприйнятої наукової термінології.
5. Практична спрямованість навчального матеріалу, зв'язок його з життям.
6. Відповідність змістового наповнення підручника віковим особливостям учнів.
7. Мова викладу навчального матеріалу.
9. Мотивація навчальної діяльності учнів, розвиток інтересу до навчальної діяльності.
10. Дидактична доцільність системи завдань.
11. Можливості підручника для здійснення учнями самостійної навчальної діяльності.
12. Логіка розміщення та використання ілюстративного матеріалу як самостійного, або додаткового джерела інформації.
13. Реалізація у змісті підручника виховних можливостей навчального предмета.
14. Висновки.

Тести для самоконтролю:

1. Серед напрямків методичної роботи вкажіть на зайвий;

- Поглиблення філософсько-педагогічних знань. Спрямоване на вивчення педагогічної теорії та методики навчання й виховання, психології, етики, естетики, поглиблення науково-теоретичної підготовки з предмета й методики його викладання.
- Збагачення педагогічних працівників надбаннями української педагогічної думки, науки, культури, вивчення теорії та досягнень науки з викладання конкретних предметів, оволодіння сучасними науковими методами, освоєння оновлених програм і підручників.
- Освоєння методики викладання додаткових предметів, вивчення складних розділів навчальних програм з демонструванням відкритих уроків, застосуванням наочних посібників, дидактичних матеріалів.
- Систематичне інформування про нові методичні розробки.
- *Вивчення особливостей української культури зумовлені природно-географічними характеристиками регіону, досить сприятливими для землеробства.*

2. Від чого залежить вибір форм організації методичної роботи в школі? Вкажіть на зайву позицію.

- від педагогічної культури вчителів,
 - морально-психологічного клімату в шкільному колективі,
 - матеріально-технічних можливостей школи,
 - інноваційної відкритості та активності вчителів та керівників школи
- ступеню суспільного розвитку матеріальної та духовної культури, пов'язаний із поділом праці.*

3. У яких формах організовується методична робота в школі?

- індивідуальній, груповій та колективній
- груповій та суспільній
- колективній та кооперативній
- індивідуальній та особистій
- індивідуальній, груповій та особистій

4. Серед видів індивідуальної форми методичної роботи в школі (вказіть на зайву)

- самоосвіта вчителя, яка здійснюється за індивідуальними планами з урахуванням його професійних потреб,
- вивчення психолого-педагогічної, наукової літератури,
- участь у роботі шкільних, міжшкільних та районних методичних об'єднань, семінарів, конференцій, педагогічних читань,
- розробка проблем, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховної роботи, проведення експериментальних досліджень,
- поєднання людей, які живуть на великих просторах і не обов'язково зв'язані один з одним кровноспорідненими відносинами*

5. Серед функціонального призначення методичної ради в школі вкажіть на не характерне для неї.

- об'єднує всіх педагогів школи;
- обговорює і обирає варіанти змісту освіти (навчальні плани, програми, підручники тощо), форми і методи навчально-виховного процесу та способи їх реалізації;
- організовує роботу з підвищення кваліфікації та майстерності педагогічних кадрів, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду;
- організовує взаємодію школи з науково-дослідними установами, добровільними товариствами, творчими спілками тощо;
- інтенсивно розвиває засоби масової комунікації, через електронну інформацію, радикально змінює як середовище проживання людини, так і її саму.*

6. З якою метою формуються методичні об'єднання (комісії) вчителів.

- вони покликані забезпечити ознайомлення педколективу з новою педагогічною інформацією, передовим досвідом,

-сприяють впровадженню передового педагогічного досвіду у навчально-виховний процес.

-обговорюють найважливіші розділи і теми нових програм та підручників, експериментальні варіанти освітніх програм;

-організують відкриті уроки та виховні заходи, взаємо-відвідування уроків та позаурочних заходів, предметні олімпіади, предметні тижні

-всі вищезазвані положення правильні

7. Що не характерно для методичних об'єднань (комісій) вчителів у школі?

-створюються при методичній раді школи, на свої засідання вони збираються один-два рази на чверть;

-керують методичними об'єднаннями вчителів у школі досвідчені вчителі-методисти;

-зміст їх діяльності визначається блоком навчальних предметів, що вивчаються в школі, методикою їх викладання;

-вивчення, узагальнення і запровадження вітчизняного та зарубіжного передового педагогічного досвіду;

- загальнодоступність; розважальність; домінування почуттєвих основ; міфологізація та містифікація реальних процесів; примітивізація людських стосунків;; культ сильної особистості й успіху; і т.ін.

8. Методичні об'єднання вчителів у школі бувають не тільки предметними (цикловими), але й...

-профільними,

-варіативними

-фаховими

-професійними

-віковими

9. Серед шкіл нового типу, вкажіть на школи не типові для сьогодення:

-ліцеї,

-гімназії,

-коледжі,

-альтернативні приватні навчальні заклади

-семирічки

10. Чим корисне взаємовідвідування уроків для молодого вчителя?

Вкажіть на зайве положення

-вивчається методика й технологія проведення уроку;

-підвищується майстерність молодого вчителя;

-виявляються сильні та слабкі місця в манері ведення уроку колегою;

-удосконалюється власна педагогічна майстерність;

-визначаються (регулюються) різні сторони, видів суспільної й особистої діяльності людей у сфері праці, побуту, міжособистісних стосунків.

Список рекомендованої літератури:

1. Нікітін І.П., Галегова О.В., Нікітін Ю.О. Організація методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін. Методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2011.200 с.
2. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОППО, 2024. 207 с.
3. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк, Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. К.: Талком, 2019. 320 с.

Семінарське заняття №3

Тема 3. Основні складові історичного матеріалу та методична робота вчителя по їх формування.

План.

1. Розвиток історичної свідомості учнів.
2. Хронологія: мета, завдання, прийоми вивчення і запам'ятовування.
3. Методика вивчення історичних понять і термінів: методична робота вчителя по їх формування.
4. Методична робота вчителя по вивченню історичних постатей.

Практичні завдання.

1. Створіть пам'ятки для аналізу історичних діячів, видатних осіб в історії, лідерів і т.і.
2. Розкрийте зовнішні і внутрішні чинники, що вплинули на процеси формування шкільної історичної освіти та методики її викладання в Україні з середини 1980-х рр. по теперішній час.

Теми рефератів:

1. Організаційний розвиток реформаційних змін в закладі загальної середньої освіти
2. Нормативно-правове забезпечення реалізації реформи Нової української школи .
3. Нормативне забезпечення реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в закладах загальної середньої освіти
4. Моніторинг вимірювання рівня сформованості ключових компетентностей в освітньому процесі Нової української школи

Тести для самоконтролю:

1. Що не є характерним для єдиного методичного дня в школі.

- проводиться один раз на чверть для всіх педагогів школи;
- напередодні випускають тематичний бюлетень, організують виставку методичних розробок, творчих робіт учителів і учнів школи, нової психолого-педагогічної літератури;
- у програмі заходів такого дня — відкриті уроки і позакласні заняття, розгорнутий аналіз та обговорення відкритих уроків позакласних занять;
- носить історично-конкретний характер, може змінюватися, руйнуватися, замінюватися новими, більш відповідними сучасній ситуації заняттями.*

2. Про яку форму методичної роботи йде мова? Орієнтована вона на забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки вчителя, стимулює його самоосвітню діяльність, інтеграцію у сферу педагогічних інновацій. Спрямована на вивчення сучасних педагогічних теорій, аналіз власного досвіду.

- методичні семінари-практикуми*
- методичне об'єднання вчителів
- взаємовідвідування уроків
- школа передового досвіду
- діяльність проблемних (інноваційних) груп.

3. Про яку форму методичної роботи йде мова? «Реалізує цілі й завдання індивідуального та колективного наставництва. Основне її призначення полягає в методичній допомозі досвідченого вчителя менш досвідченим колегам. Формується вона на добровільних засадах. Цінність її роботи в двосторонній ефективності. Керівник школи, відвідуючи уроки вчителів, консультуючи їх щодо планування, методики й технології уроку, обговорюючи теоретичні проблеми освіти, удосконалює й власну педагогічну майстерність, переконується в правильності педагогічних позицій. А вчителі

мають змогу безпосередньо вивчати творчу лабораторію педагога-майстра».

- методичні семінари-практикуми
- методичне об'єднання вчителів
- взаємовідвідування уроків
- школа передового досвіду*
- діяльність проблемних (інноваційних) груп.

4.Що не характерно для школи молодого вчителя?

- сприяння професійному становленню учителів-початківців.
- роботою школи опікується досвідчений вчитель або керівник школи.
- розглядаються питання з техніки та методики проведення уроку, розглядаються питання позакласного заняття, планування роботи класного керівника,
- розглядаються питання психологічного та професійного самоутвердження молодого педагога
- розглядаються питання творчої діяльності, центральною ланкою якої є створення художнього образу.*

5. Серед перелічених ознак науково-педагогічної конференції вкажіть не характерну для неї.

- організують її за підсумками роботи на певному проміжку часу або після завершення певного етапу роботи.
- автори повідомлень колег про результати своїх пошуків.
- учасники мають можливість порівняти результати своєї роботи з результатами роботи колег, переконатися в ефективності запропонованих прийомів і методів.
- конференція може мати урочистий, святковий характер, із заохоченням учителів за результатами дослідницької та методичної роботи, запрошенням педагогів з інших шкіл, представників громадськості, науки.
- *повинні подбати про мікрофон, веб-камеру, справність технічних засобів, що забезпечить успішну віртуальну комунікацію*

6. Коли у школі проводять творчі звіти вчителів?

- *перед атестацією педагогічних працівників.*
- у кінці навчального року
- після завершення кожної четверті
- на вибір вчителя
- після проведення 10 відкритих уроків

7. Які школи, щодо методичної роботи називаються «опорними»?

- загальноосвітні школи, які беруть на себе роль методичних центрів кількох найближчих шкіл.

- де вивчається й поширюється досвід кращих вчителів; де є допомога органам освіти в організації методичної роботи, в підвищенні кваліфікації й педагогічної майстерності вчителів тощо.

-вищі педагогічні навчальні заклади, дослідницькі й науково-методичні установи залучають опорні школи до проведення експериментальної роботи.

- мають високорозвинену навчально-матеріальну базу, висококваліфікований колектив педагогів, високі показники у навчально-виховному процесі, творчі методичні розробки уроків (занять) та виховних заходів, які можуть бути запропоновані до впровадження в навчально-виховну практику інших шкіл тощо

- всі відповіді правильні

8. Експериментальний педагогічний майданчик – які риси характерні для його діяльності, як групової форми методичної роботи в школі (вказіть зайве положення).

- це затверджений відповідним органом державного управління освітою дошкільний, середній загальноосвітній, професійний, позашкільний або інший заклад освіти, або його підрозділ,

-на його базі захищаються дисертації з новими педагогічними й науковими ідеями,

-статус надається після проходження спеціальної експертизи — визначення відповідності ініціативи меті розвитку освіти,

- створюється для апробації педагогічних інновацій, спрямованих на оновлення змісту навчання, впровадження нових технологій у практику закладів освіти

- ініціатором створення є вчитель, група вчителів або заклад освіти

9. Нетрадиційні форми методичної роботи в школі - що до них належить? (Вказіть зайве положення).

-до них належать: педагогічні ігри (дидактичні, виховні, ділові, рольові);

-модельовання педагогічних ситуацій, виховних заходів;

-соціальні та соціально-психологічні явища і процеси у суспільстві, трудовому колективі, сім'ї

-літературні ярмарки педагогічних підручників, методичних рекомендацій, аукціон методичних розробок;

-конкурсні виставки методичних розробок (уроків, виховних заходів).

10. В чому роль і значення нетрадиційних форм методичної роботи в школі?

- сприяють залученню педагогів до пошукової методичної роботи; розвитку уміння спілкуватися з колегами, учнями, батьками; сприяють попередженню конфліктів у педагогічних колективах,
- мають високі показники у навчально-виховному процесі, суттєві творчі методичні розробки уроків (занять) та виховних заходів, які можуть бути запропоновані до впровадження в навчально-виховну практику інших шкіл тощо.
- організовують їх за підсумками роботи на певному проміжку часу або після завершення певного етапу роботи
- сприяють професійному становленню учителів-початківців.
- надають можливість активній взаємодії в групі учнів, мають економічність з точки зору витрат часу.

Список рекомендованої літератури:

1. Українська історія в кінофільмах: посібник для вчителя / Волошенюк О. В, Мокрогуз О.П., Новікова Л. Є., Тримбач С. В, Черков Г. А. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В.Ф. Київ. ЦВП АУП. 2018. 57 с.
- 2 Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОШПО, 2024. 207 с.
3. Осадчий І.Г. Розроблення та впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації : [Електронне видання] / Осадчий І.Г Дніпро: Середняк Т. К., 2019, –73 с.
4. С. КАРЯВКА. Мотивація як засіб саморозвитку й самореалізації: з досвіду роботи вчителя [навчально-методичний посібник]. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2021. 100 с.

Семінарське заняття №4

Тема 4. Професійний портрет вчителя історії.

План.

1. Учитель історії: права та обов'язки.

2. Педагогічна спрямованість вчителя історії: поняття, структура, типи, професіограма, професійна компетентність та професійний портрет вчителя історії.
3. Індивідуальний стиль діяльності педагога.

Теми рефератів:

1. Сучасні підходи до навчання в новій українській школі
2. Проектна діяльність – модель компетентнісно орієнтованого навчання технологічної освітньої галузі
3. Використання технологій штучного інтелекту
4. Оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі
5. Оцінювання обов'язкових результатів навчання за новим Державним стандартом базової середньої освіти.

Завдання по темі:

1. Перегляньте презентацію і визначте, що не достатньо проаналізовано у професійному портреті вчителя історії.

<https://read.bookcreator.com/5IXjff2x9TWmVunMVREs2hreGg12/Oyuk8rDeTziW60ewft4rLg/UHuypfGZQdKSRiEhdrHzvw>

Тести для самоперевірки:

1. Фахова підготовка сучасного вчителя має створити: (вказіть на зайве положення)

- рівень загальної культури вчителя,
- специфічні педагогічні характеристики вчителя: розуміння принципу природо відповідальності, що враховує природні задатки дитини, закономірності її розвитку;
- високий рівень володіння методикою знання дитячої психології
- творчі здібності вчителя
- свідому належність до української нації

2. З якою метою створюється в школі методичне об'єднання вчителів гуманітарного циклу? (вказіть на зайве положення)

- забезпечення сучасного рівня викладання,
- удосконалення професійної майстерності педагогів,
- підвищення якості знань учнів,
- вдосконалення навчально-виховного процесу в цілому
- для системної зміни робочих і навчальних програм .

3. Що не входить до компетенції методичного об'єднання вчителів суспільного циклу:

- кадровий склад і рівень професійної підготовки вчителів,
- рівень підготовки вихованців школи та їх можливості і потреби,
- навчальні предмети та особливості їх структури та змісту,
- традиційний урок і нові педагогічні технології
- *політологічна підготовка*

4. Серед основних напрямів роботи методичного об'єднання вкажіть не характерне для нього:

- характеристика кадрового складу;
- аналіз діяльності за минулий період;
- складання плану роботи методичного об'єднання відповідно до напрямів діяльності освітнього закладу;
- практична реалізація плану роботи силами педагогів, що входять до методичного об'єднання
- *широке розповсюдження засобів медіа, які відкрили доступ й можливість обміну колосальними обсягами інформації*

5. Планування роботи методичного об'єднання починається з аналізу діяльності за попередні роки. Вкажіть питання, що не належить до компетенції методичного об'єднання:

- діагностика рівня навченості та якості знань учнів за результатами зрізових робіт, підсумків півріччя та навчального року в порівнянні з попереднім періодом,
- діяльність вчителів щодо вдосконалення педагогічної майстерності - результативність професійної діяльності, підвищення кваліфікації і самоосвіта, участь в дослідно-експериментальній та науково-методичній роботі,
- обґрунтованість вибору навчально-методичного комплексу, що забезпечує викладання історії та суспільних дисциплін в середній та старшій школі;
- стан виховної роботи в урочний та позаурочний час;
- *розвиток інтелектуальної активності особистості, мобілізацію та розвиток її здібностей, надається можливість кожному учню реалізувати свій творчий потенціал*

6. Пріоритетними напрямками діяльності вчителів історії та суспільних дисциплін є:

- *патріотичне і громадянське виховання підрастаючого покоління, виховання толерантності, створення умов, що сприяють успішній соціалізації особистості*

- дослідження структури, функціонування та визначення екологічного стану природних і штучних угруповань;
- вивченні законів і закономірностей розміщення та взаємодії компонентів географічного середовища та їхніх поєднань на різних рівнях;
- вивчення видимих положень небесних тіл і їх рух у просторі, визначення їх розмірів і форми; вивчення будови небесних тіл, дослідження хімічного складу і фізичних властивостей;
- вивчення організмів як сучасних, так і викопних.

7. Наставництво – це...

- форма співпраці досвідченого педагога і молодого вчителя, спрямована на оптимізацію процесу соціалізації молодого фахівця у шкільному середовищі, його професійну адаптацію і становлення, а також на взаємний професійний розвиток на засадах партнерства;*
- процес впливу на підлеглих, який є способом заставити їх працювати на досягнення єдиної мети;
- це здатність індивіда для досягнення деяких цілей впливати на іншихлюдей;
- розумовий і фізичний процес, який приводить до того, що підлеглі виконують офіційні доручення і вирішують певні завдання;
- здатність впливати на окремі особи та групи працівників з метою зосередження їх зусиль на досягненні цілей організації.

8. До компетенції методичного об'єднання в школі можуть входити питання (вказіть на зайве положення):

- питання пов'язані зі складанням рекомендацій, пам'яток, алгоритмів для вивчення найбільш важких тем програми,
- питання щодо формування, вивчення і поширення передового педагогічного досвіду
- кваліфікована допомога молодим фахівцям і неспеціалістам
- організація виставки конспектів уроків, творчих робіт, рефератів, наочних посібників, кращих зошитів
- впливати на поведінку інших людей.

Список рекомендованої літератури:

1. Нікітін І.П., Галегова О.В., Нікітін Ю.О. Організація методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін. Методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2011. 200 с.
2. Осадчий І.Г. Розроблення та впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації : [Електронне видання] / Осадчий І.Г. Дніпро: Середняк Т. К., 2019, –73 с.
3. Методичні рекомендації до організації освітнього процесу в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти у 2021/2022 навчальному році: інформаційно-методичний бюлетень / за заг. ред. І.К. Гіджеліцького; відпов. за вип. О.А. Кошка. Хмельницький, 2021. 288 с
4. С. КАРЯВКА. Мотивація як засіб саморозвитку й самореалізації: з досвіду роботи вчителя [навчально-методичний посібник]. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2021. 100 с

Семінарське заняття №5

Тема 5. Методичні об'єднання вчителів предметників у освітній установі

План.

1. Мета, завдання і структура методичних об'єднань
2. Головні аспекти організації роботи методичних об'єднань
3. Особливості діяльності методичного об'єднання вчителів історії та суспільних дисциплін.
4. Планування діяльності методичного об'єднання вчителів історії та суспільних дисциплін.
5. Роль і значення самоосвіти вчителя.

Теми рефератів:

1. Технологія використання засобів музейної педагогіки у неформальній освіті педагогів.
2. Фахова майстерність учителя як один із компонентів підвищення якості знань учнів

Тести для самоконтролю:

1. За якими формами здійснюється навчання в інститутах підвищення кваліфікації вчителів?

- очна (денна, вечірня);
- заочна (дистанційна).
- форми навчання можуть поєднуватися
- в сучасних умовах поширеною формою є очна й очно-дистанційна
- всі варіанти відповідей правильні.*

2. Якою є типова структура підвищення кваліфікації педагогічних працівників за очно-дистанційною формою навчання (вказіть на зайве положення):

- I етап – очний;
- II етап – дистанційний;
- III етап – очний
- IV етап-екстернатний*
- можливі інші обгрунтовані варіанти

3. Якими є основні форми організації освітнього процесу в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів? (вказіть на зайве положення):

- навчальні заняття;
- дистанційна робота;
- практична підготовка;
- контрольні заходи
- форми екстернатного навчання*

4. Які види занять належать до основних в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів:

- лекція
- практичне заняття
- тематична дискусія
- семінарське заняття
- *всі відповіді правильні*

5. Лекція в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

- вид навчального заняття, призначеного для ознайомлення працівників освіти з основним змістом відповідних модулів. Вона може бути настановною, тематичною, оглядовою, інтерактивною тощо
- вид навчального заняття, під час якого викладач організовує обговорення базових теоретичних положень навчальних модулів, формує вміння і навички їх практичного застосування слухачами;
- інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає формування і

вдосконалення умінь у процесі використання попередньо сформованих знань;

– вид навчального заняття, під час якого викладач організує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями;

- вид навчального заняття, під час якого працівники освіти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді з метою фактичного підтвердження окремих теоретичних положень певного навчального модуля.

6. Практичне заняття в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

– вид навчального заняття, призначеного для ознайомлення працівників освіти з основним змістом відповідних модулів. Вона може бути настановною, тематичною, оглядовою, інтерактивною тощо

-вид навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення базових теоретичних положень навчальних модулів, формує вміння і навички їх практичного застосування слухачами;

– інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає формування і вдосконалення умінь у процесі використання попередньо сформованих знань;

– вид навчального заняття, під час якого викладач організує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями;

- вид навчального заняття, під час якого працівники освіти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді з метою фактичного підтвердження окремих теоретичних положень певного навчального модуля.

7. Тематична дискусія в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

– вид навчального заняття, призначеного для ознайомлення працівників освіти з основним змістом відповідних модулів. Вона може бути настановною, тематичною, оглядовою, інтерактивною тощо

-вид навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення базових теоретичних положень навчальних модулів, формує вміння і навички їх практичного застосування слухачами;

– інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає формування і вдосконалення умінь у процесі використання попередньо сформованих знань;

– вид навчального заняття, під час якого викладач організує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями;

-вид навчального заняття, під час якого працівники освіти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді з метою фактичного підтвердження окремих теоретичних положень певного навчального модуля.

8. Семінарське заняття в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

– вид навчального заняття, призначеного для ознайомлення працівників освіти з основним змістом відповідних модулів. Вона може бути настановною, тематичною, оглядовою, інтерактивною тощо

-вид навчального заняття, під час якого викладач організовує обговорення базових теоретичних положень навчальних модулів, формує вміння і навички їх практичного застосування слухачами;

– інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає формування і вдосконалення умінь у процесі використання попередньо сформованих знань;

– вид навчального заняття, під час якого викладач організовує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями;

- вид навчального заняття, під час якого працівники освіти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді з метою фактичного підтвердження окремих теоретичних положень певного навчального модуля.

9. Лабораторні заняття в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

– вид навчального заняття, призначеного для ознайомлення працівників освіти з основним змістом відповідних модулів. Вона може бути настановною, тематичною, оглядовою, інтерактивною тощо

-вид навчального заняття, під час якого викладач організовує обговорення базових теоретичних положень навчальних модулів, формує вміння і навички їх практичного застосування слухачами;

– інтерактивний вид практичного заняття, який має дискусійний характер навколо конкретної проблемної теми, передбачає формування і вдосконалення умінь у процесі використання попередньо сформованих знань;

– вид навчального заняття, під час якого викладач організовує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями;

– вид навчального заняття, під час якого працівники освіти під керівництвом викладача проводять експерименти чи досліді з метою фактичного підтвердження окремих теоретичних положень певного навчального модуля, набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням (обладнанням, обчислювальною технікою,

вимірювальною апаратурою), опановують методіку експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі

10. Тренінги в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів це...

– *групове інтерактивне навчальне заняття, яке ґрунтується на принципах зворотного зв'язку й активної взаємодії всіх учасників, спрямоване на закріплення знань, напрацювання вмінь і навичок відповідно до мети навчання;*

-інтерактивний вид навчального заняття, основним змістом якого є обговорення актуальних і важливих інноваційних аспектів професійної діяльності працівників освіти. У проведенні «круглих столів» беруть участь професори, доценти кафедр, а також запрошені провідні вчені та спеціалісти в галузі проблем, які обговорюються;

- вид навчального заняття, основним змістом якого є ознайомлення слухачів з передовим досвідом різних аспектів їхньої професійної діяльності. Об'єкт заняття визначає кабінет навчальної роботи з урахуванням пропозицій кафедри, він же погоджує з керівництвом відповідного закладу (організації, установи) порядок проведення заняття.

- вид навчального заняття, під час якого слухач одержує від викладача відповіді на конкретні запитання або пояснення конкретних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

-вид навчального заняття, під час якого викладач організовує активне обговорення проблеми за попередньо визначеними питаннями.

Список рекомендованої літератури:

1. Нікітін І.П., Галегова О.В., Нікітін Ю.О. Організація методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін. Методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2011.200 с.

2. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОППО, 2024. 207 с.

3. 30 років – 30 уроків : Інформаційно-методичні матеріали для проведення Дня знань та Першого уроку в 2021/2022 навчальному році / авт.- уклад. : Федорова Ю. В., Качуровська О. М., Колісніченко С. В., Коломоєць С. Д., Пляка С. М., Сіланть'єва Є. Е.; за заг. ред. Федорової Ю. В. Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2021. – 116 с.

Семінарське заняття №6

Тема 6. Післядипломна освіта педагогів

План.

1. Мета діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти.
2. Зміст, завдання та принципи підвищення кваліфікації працівників освіти
3. Організація освітнього процесу в інститутах підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
4. Планування та організація підвищення кваліфікації працівників освіти в Інститутах

Запитання для самоконтролю:

1. В чому суть поняття «післядипломна освіта».
2. Проаналізуйте напрямки діяльності педагогічної освіти і педагогіки в сучасних реаліях.
3. Які особливості післядипломної освіти, що відрізняють її від інших закладів вищої освіти.

Теми рефератів:

1. СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
2. Інноваційні технології у загальній та вищій освіті.

Тести для самоконтролю:

1. Які правові документи регулюють діяльність інститутів післядипломної педагогічної освіти:

- Закон України «Про освіту»,
- Закон України «Про вищу освіту»,
- постанови Кабінету Міністрів України про «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»
- Конституція України
- всі положення правильні*

2. Кожен інститут післядипломної педагогічної освіти в Україні у своїх статутних документах передбачає (вказіть на зайве положення):

- види підвищення кваліфікації в Інституті,
- організаційні форми підвищення кваліфікації,
- порядок планування та перебіг освітнього процесу,
- забезпечення потреб освітньої галузі у кваліфікованих кадрах із високим рівнем професіоналізму та культури,

- розробка адекватного типу історичної освіти та методичної системи підготовки сучасного вчителя історії

3. Вкажіть на тлумачення поняття «заклад післядипломної педагогічної освіти»:

-юридична особа, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, провадить наукову, методичну інноваційну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами післядипломної педагогічної освіти,

-фізична особа, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, провадить наукову, методичну інноваційну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами післядипломної педагогічної освіти,

-юридична особа, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, провадить педагогічну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами післядипломної педагогічної освіти,

-приватна особа, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, провадить наукову, методичну інноваційну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами післядипломної педагогічної освіти,

-юридична особа, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для будь-яких осіб, провадить наукову, методичну інноваційну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами післядипломної педагогічної освіти.

4. Вкажіть на тлумачення поняття «якість післядипломної педагогічної освіти»:

– рівень здобутих слухачем знань, умінь, навичок, що відображає його компетентність відповідно до державних стандартів вищої освіти, вимог відповідного професійного стандарту,

- рівень здобутих слухачем знань, умінь, навичок, що відображає його професійність відповідно до державних стандартів вищої освіти, вимог відповідного професійного стандарту,

- рівень здобутих слухачем знань, умінь, навичок, що відображає його компетентність відповідно до вимог конкретного ЗВО, вимог відповідного професійного стандарту,

- рівень здобутих слухачем знань, умінь, навичок, що відображає його компетентність відповідно до стандартів вищої освіти, вимог відповідно професії,

- рівень здобутих слухачем фахових знань, що відображають його компетентність відповідно до стандартів вищої освіти і вимог.

5. Що є метою підвищення кваліфікації працівників освіти?

- їх професійний розвиток відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти

- їх економічний розвиток відповідно до політики у галузі економіки та забезпечення якості економічних відносин

- їх соціальний розвиток відповідно до політики у галузі соціального забезпечення

- їх політичний розвиток відповідно до державної політики

- їх особистісний розвиток відповідно до отриманої освіти та забезпечення її якості

6. Що є основним завданням підвищення кваліфікації працівників освіти?

- удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань з урахуванням вимог відповідного професійного стандарту (у разі його наявності);

- набуття особою досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності та/або професії, та/або займаної посади;

- формування та розвиток цифрової, управлінської, комунікаційної компетентностей

- формування та розвиток медійної, інклюзивної, мовленнєвої компетентностей

- всі відповіді правильні

7. Принципами підвищення кваліфікації працівників освіти є:

- науковість, гуманність, демократичність, єдність, комплексність;

- диференціація, інтеграція, безперервність та наскрізність освіти;

- забезпечення доступності й якості освіти; відповідність державним вимогам і міжнародним підходам до підвищення кваліфікації;

- створення умов для постійного самовдосконалення й адаптації до соціально-економічних змін;

- всі відповіді правильні

8. Принципами підвищення кваліфікації працівників освіти є:

- врахування особливостей навчання дорослих і принципів андрагогіки, специфіки освітніх потреб різних категорій працівників освіти;

- упровадження новітніх технологій навчання з урахуванням індивідуального підходу до кожного слухача; зв'язок науки, освіти і практики;

-вільний вибір працівниками освіти форм навчання, освітніх програм та освітніх технологій

- створення умов для постійного самовдосконалення й адаптації до соціально-економічних змін;

- *всі відповіді правильні*

9. Вкажіть на характеристику поняття «зміст підвищення кваліфікації»:

– це науково обґрунтована система дидактичного та методичного оформлення навчального матеріалу для різних категорій працівників освіти

- він визначається освітніми програмами підвищення кваліфікації різних категорій працівників освіти, нормативними актами МОН України, управління освіти і науки обласної державної адміністрації, Інституту

- відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, засобах, а також під час проведення навчальних занять та інших видів освітньої діяльності.

- містить нормативну та вибірково складові

- *всі варіанти правильні*

10. Де фіксуються всі види підвищення кваліфікації педагогічних працівників в інститутах?

-в плані-графіку підвищення кваліфікації працівників освіти на поточний рік

-в календарному плані

-в поточному плануванні

- в погодинному плануванні

- в перспективному плануванні

Список рекомендованої літератури:

1. ЧЕРТКОВА Н., ВІДБОРЕНКО І. Розвиток професійної компетентності вчителів історії та суспільних дисциплін в умовах неперервної освіти. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. 474-490 с.

2. Зембицька М. В. Концептуальні підходи до здійснення наставництва молодих учителів у США / М. В. Зембицька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 1(79). Педагогічні науки. 2015. С. 179–185.

3. Якушно І. І. Суперечності інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] / І. І. Якушно. – Режим доступу:

http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/9/statti/yakuhno.htm.

4. Орлова О.А., Колеснікова І.В. Післядипломна освіта як складова безперервної професійної освіти педагогів. Теорія і методика професійної освіти. Вип. 65. Том 2. 2023.с.87-90

Семінарське заняття №7-8

Тема 7-8. На допомогу вчителю історії та суспільних дисциплін в умовах воєнного стану.

План.

1. Правила безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану.
2. Як говорити з дітьми про війну? Приклади з історії України, ідея української державності, історичні постаті, герої сучасності і т. ін. – пояснення подій війни.
3. Якою має бути нова концепція історичної освіти?

Теми рефератів:

1. Діти та війна: поради дорослим
2. Фізична безпека під час війни
3. Як говорити з дітьми про війну
4. Росія вбиває: українські діячі – жертви війни
5. Правила поведінки цивільного населення під час війни, військового стану

Тести для самоконтролю:

1. Вкажіть на характеристику дистанційного інтернет-форуму:

– вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному (on-line) режимі, так і в асинхронному (off-line) режимі,
– заняття організоване за допомогою інтернеттехнологій, яке проходить у формі віртуального спілкування між викладачем – ведучим (спікером), та слухачами-учасниками цього on-line заходу,
-заняття, що дозволяє організовувати дискусії на заздалегідь обумовлені теми. Обговорення освітньої проблеми працівниками освіти з викладачем та між собою відбувається шляхом ознайомлення з текстовими повідомленнями, які може залишити на визначеному сайті кожен учасник і які є доступними для інших. Як правило проводиться в асинхронному режимі

- спеціально організоване в інформаційно-освітньому середовищі представлення досвіду, напрацювань, досягнень працівників освіти;
- віртуальна дискусія, що дозволяє організовувати процес інтерактивного обговорення в мережі Інтернет певного питання чи напрямку діяльності й отримувати зворотній зв'язок із педагогічною спільнотою регіону.

2. Вкажіть на характеристику дистанційної інтернет-презентації:

– вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному (on-line) режимі, коли слухачі можуть одержувати інформацію від лектора й ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному (off-line) режимі, коли слухачі отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу,

– семінар, організований за допомогою інтернеттехнологій, який проходить у формі віртуального спілкування між викладачем – ведучим (спікером), та слухачами-учасниками цього on-line заходу,

- заняття, що дозволяє організовувати дискусії на заздалегідь обумовлені теми. Обговорення освітньої проблеми працівниками освіти з викладачем та між собою відбувається шляхом ознайомлення з текстовими повідомленнями, які може залишити на визначеному сайті кожен учасник і які є доступними для інших. Як правило проводиться в асинхронному режимі.

– спеціально організоване в інформаційно-освітньому середовищі представлення досвіду, напрацювань, досягнень працівників освіти;

– віртуальна дискусія, що дозволяє організовувати процес інтерактивного обговорення в мережі Інтернет певного питання чи напрямку діяльності й отримувати зворотній зв'язок із педагогічною спільнотою регіону.

3. Вкажіть на характеристику інтернет-конференції:

– вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному (on-line) режимі, коли слухачі можуть одержувати інформацію від лектора й ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному (off-line) режимі, коли слухачі отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу,

– інтерактивний семінар, організований за допомогою інтернеттехнологій, який зазвичай проходить у формі віртуального спілкування між викладачем – ведучим (спікером), який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією, та слухачами-учасниками

цього on-line заходу, які мають можливість активно взаємодіяти з ведучим і між собою, а саме: прослухавши доповідь, обговорювати викладений матеріал та коло проблемних питань, означених у ній, виконувати завдання й відповідати на запитання ведучого

— інтернет-заняття, що дозволяє організовувати дискусії на задалегідь обумовлені теми. Обговорення освітньої проблеми працівниками освіти з викладачем та між собою відбувається шляхом ознайомлення з текстовими повідомленнями, які може залишити на визначеному сайті кожен учасник і які є доступними для інших. Як правило проводиться в асинхронному режимі.

– спеціально організоване в інформаційно-освітньому середовищі представлення досвіду, напрацювань, досягнень працівників освіти;

– *віртуальна дискусія, що дозволяє організовувати процес інтерактивного обговорення в мережі Інтернет певного питання чи напряму діяльності й отримувати зворотній зв'язок із педагогічною спільнотою регіону.*

4. Вкажіть на характеристику онлайн-лекції:

– *вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку в онлайн-режимі, коли слухачі можуть одержувати інформацію від лектора й ставити йому запитання у реальному вимірі часу;*

- систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу викладачем, що не вимагає його особистої присутності перед слухачами, за допомогою використання широких можливостей обробки, зберігання та передачі відео- та аудіоінформації;

- вид занять, які можуть проводитися (у синхронному або асинхронному режимах), у вигляді – ділової гри, виконання проектів у групах, виконання контрольних-тестових завдань тощо,

- віртуальне спілкування між викладачем – ведучим (спікером) та слухачами, який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією,

- телекомунікаційна технологія, що забезпечує одночасну двосторонню передачу, обробку, перетворення та представлення інтерактивної інформації на відстані в режимі реального часу за допомогою апаратнопрограмних засобів у короткі чітко визначені терміни (1–2 дні).

5. Вкажіть на характеристику відеолекції:

– вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку в онлайн-режимі, коли слухачі можуть одержувати інформацію від лектора й ставити йому запитання у реальному вимірі часу;

- *систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу викладачем, що не вимагає його особистої присутності перед слухачами, за допомогою використання широких можливостей обробки, зберігання та передачі відео- та аудіоінформації;*

- вид занять, які можуть проводитися (у синхронному або асинхронному режимі), у вигляді – ділової гри, виконання проектів у групах, виконання контрольних-тестових завдань тощо,

- віртуальне спілкування між викладачем – ведучим (спікером) та слухачами, який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією,

- телекомунікаційна технологія, що забезпечує одночасну двосторонню передачу, обробку, перетворення та представлення інтерактивної інформації на відстані в режимі реального часу за допомогою апаратнопрограмних засобів у короткі чітко визначені терміни (1–2 дні).

6. До основних видів дистанційної роботи в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів належать:

опрацювання навчальних матеріалів;

вивчення рекомендованої (основної і додаткової) літератури, першоджерел;

виконання випускної роботи;

підготовка до занять і всіх видів контролю

всі варіанти правильні

7. В чому зміст практичної підготовки в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів:

-формування у педагогічних працівників професійних компетентностей у процесі підвищення кваліфікації – що реалізується під час розроблення змісту і планів проведення практичних занять, семінарів, тренінгів, конференцій з обміну досвідом тощо,

- вид занять, які можуть проводитися (у синхронному або асинхронному режимі), у вигляді – ділової гри, виконання проектів у групах, виконання контрольних-тестових завдань тощо,

- віртуальне спілкування між викладачем – ведучим (спікером) та слухачами, який робить доповідь, наочно підкріплену презентацією,

- телекомунікаційна технологія, що забезпечує одночасну двосторонню передачу, обробку, перетворення та представлення інтерактивної інформації на відстані в режимі реального часу за допомогою апаратнопрограмних засобів у короткі чітко визначені терміни (1–2 дні).

- всі відповіді правильні

8. В чому зміст організаційно-настановного заняття в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів:

- *вид практичного заняття, на якому слухачів ознайомлюють з організацією курсів з підвищення кваліфікації, змістом навчання,*

порядком проведення контролю, вимогами до змісту, якості й оформлення випускних робіт,

- вид занять, які можуть проводитися (у синхронному або асинхронному режимі), у вигляді – ділової гри, виконання проектів у групах, виконання контрольно-тестових завдань тощо,

– вид навчального заняття, на якому слухачі одержують електронні лекційні матеріали, аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку в онлайн-режимі,

– вид навчального заняття, на якому слухачі можуть одержувати інформацію від лектора й ставити йому запитання у реальному вимірі часу;

– вид навчального заняття, на якому слухачі отримують загальну інформацію про інновації в освіті

9. Контрольні заходи – обов'язкова форма організації освітнього процесу в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів. Які види контролю в них існують?

- вхідний контроль

- поточний контроль

- підсумковий контроль

- самоконтроль,

- всі відповіді правильні

10. В чому сутність вхідного контролю в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів:

- може проводитися для визначення стартового рівня знань і вмінь працівників освіти з прибуттям на курси підвищення кваліфікації. За результатами такого контролю вживаються заходи щодо надання індивідуальної допомоги працівникам освіти та коригування освітнього процесу

- може здійснюватися наприкінці кожного заняття з метою визначення рівня засвоєння слухачами матеріалу заняття та спонукання їх до активної пізнавальної діяльності

-може проводитися з метою визначення успішності підвищення кваліфікації працівниками освіти

-може містити два види контролю –діагностування та захист випускної роботи,

- він розробляється, обговорюється, організовується, затверджується у встановленому порядку і з нього формується банк даних

11. Основу планування та організації підвищення кваліфікації працівників освіти в Інститутах становлять (вкажіть на зайве положення):

-план-графік підвищення кваліфікації працівників освіти;

- освітня програма;
- навчально-тематичний план підвищення кваліфікації;
- журнал обліку роботи, розклад занять;
- перспективний план саморозвитку

12. В чому сутність і значення навчально-тематичного плану підвищення кваліфікації працівників освіти в Інститутах післядипломної освіти?

- нормативний документ, який складається на основі стандартів підвищення кваліфікації, кваліфікаційної характеристики та програми. Розробляється провідними кафедрами в галузі для кожної категорії працівників освіти за встановленою формою, містить бюджет часу, форми педагогічного контролю та їх розподіл за етапами (для очно-дистанційної форми навчання), перелік нормативних та вибіркових навчальних модулів тощо;

- нормативний документ, що регулюється Законом України «Про освіту»;
- нормативний документ, що регулюється Законом України «Про вищу освіту»;
- нормативний документ, що регулюється постановою Кабінету Міністрів України про «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»
- нормативний документ, що регулюється Конституцією України

13. Зміст навчально-тематичних планів та програм формується з урахуванням галузевої специфіки та професійного спрямування працівників освіти і визначається:

- вимогами суспільства щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями;
- сучасними вимогами щодо форм, методів і засобів професійної діяльності працівників;
- стандартами вищої освіти;
- професійними стандартами та досягненнями у напрямках соціальної, психологічної, управлінської, економічної, правової, технологічної підготовки;
- всі відповіді правильні

14. Основними видами забезпечення освітнього процесу під час підвищення кваліфікації працівників освіти є

- нормативний,
- науковий та інформаційний
- дидактичний,
- науково-методичний,
- всі відповіді правильні

15. Як здійснюється наукове забезпечення освітнього процесу під час підвищення кваліфікації працівників освіти:

- в межах робіт, які веде кафедра,
- держбюджетних,
- публікації науково-дослідних робіт,
- проведення/участі у наукових, науково-практичних конференціях, методологічних семінарах тощо,
- всі відповіді правильні

16. Інформаційне забезпечення підвищення кваліфікації передбачає забезпеченість кожного напрямку підготовки відповідними інформаційно-освітніми ресурсами, що рекомендовані методичною комісією закладу освіти для використання в освітньому процесі, а саме...

- лекційний матеріал,
- практичні завдання з методичними рекомендаціями,
- методичні рекомендації,
- тести,
- всі відповіді правильні

17. В Інститутах підвищення кваліфікації під час підвищення кваліфікації працівників освіти до учасників освітнього процесу належать:

- науково-педагогічні педагогічні працівники;
- слухачі;
- допоміжний персонал
- всі відповіді правильні

18. Права й обов'язки всіх категорій учасників освітнього процесу в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів визначаються:

- Конституцією України,
- трудовим законодавством,
- Законами України «Про освіту»
- Законами України «Про вищу освіту», а також розробленими на їх основі посадовими інструкціями
- всі відповіді правильні

19. Основними напрямками міжнародного освітнього співробітництва в Інститутах підвищення кваліфікації вчителів є:

- участь у міжнародних освітніх та наукових програмах;
- спільна видавнича діяльність;
- залучення педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників зарубіжних ЗВО для участі у педагогічній, науково-педагогічній та науковій роботі Інститутів в Україні;

сприяння академічній мобільності наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти;

- всі відповіді правильні

20. Зовнішньоекономічна діяльність Інститутів підвищення кваліфікації вчителів в Україні проводиться відповідно до законодавства шляхом укладення договорів з іноземними юридичними та фізичними особами. Основними напрямками зовнішньоекономічної діяльності Інститутів є:

- організація підготовки осіб із числа громадян України до підвищення кваліфікації за кордоном;

- провадження освітньої діяльності, пов'язаної з підвищенням кваліфікації іноземних громадян;

- організація підвищення кваліфікації за кордоном; виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок, подолання проблем у сфері підвищення кваліфікації;

- всі відповіді правильні

Список рекомендованої літератури:

1.Посібник «Діти та війна» (навчання технік зцілення) URL: <https://cutt.ly/EFor4cc> (дата звернення 04.04.2022).

2.Діти та війна: поради дорослим URL: <https://cutt.ly/vFotxaб> (дата звернення 04.04.2022).

3.Долаємо паніку. Відкрита зустріч із психологинєю Світланою Ройз для вчителів та батьків URL: <https://cutt.ly/jFotBe1> (дата звернення 04.04.2022).

4.Мультфільм ЮНІСЕФ Україна «Про мінну безпеку: лісовий скарб» URL: <https://cutt.ly/8Fot9Do> (дата звернення 04.04.2022).

5.Поради батькам під час війни URL: <https://cutt.ly/HFoyqUJ> (дата звернення 04.04.2022).

6.Посібник із захисту переміщених дітей в Україні та за її межами URL: <https://cutt.ly/HFoyo8l> (дата звернення 04.04.2022).

7.Розмови про війну URL: <https://cutt.ly/BFoygEh> (дата звернення 04.04.2022).

8.Фізична безпека під час війни URL: <https://cutt.ly/SFoyPVX> (дата звернення 04.04.2022).

9.Як підтримати підлітка у кризовій ситуації URL: <https://cutt.ly/6FoyHjb> (дата звернення 04.04.2022).

10.Як заспокоїти дітей під час війни. Зберігайте зображення з порадами URL: <https://cutt.ly/rFoyBzU> (дата звернення 04.04.2022).

11. Як говорити з дітьми про війну

URL: <https://cutt.ly/GFoy9zD> (дата звернення 04.04.2022).

12. Як підліткам самостійно убезпечити себе під час воєнних дій URL: <https://osvita.ua/school/86266/> (дата звернення

13.04.2022).

13. Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» (лист Міністерства освіти і науки України від 04.04.22 № 1/3872-22 Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм

дій») URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86227/ (дата звернення 13.04.2022).

Тематика самостійної роботи

№ з/п	Теми	Кількість год.	Кількість год.
		денн форм	заочн форм
1.	Нормативно-правове забезпечення організації роботи вчителя суспільно-гуманітарних дисциплін та шкільного методичного об'єднання.	12	16
		12	16
2.	Як політична пропаганда використовує історію. Чому історію можна маніпулювати та як давати раду цим маніпуляціям.		
3.	Технологія розробки авторських програм		
4.	Українська історія в кінофільмах. Медіаграмотність — сучасна ключова життєва навичка, яку надає шкільна освіта.	12	16
5.	Всеукраїнські конкурси учнівської творчості. Робота з обдарованою молоддю	12	16
		12	16
Разом		60	80

Оформлення звіту про самостійну роботу.

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «» є складання звіту в усній або письмовій за вказаними темами. Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи:

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Презентація матеріалу (однієї тз тем), що виноситься на самостійне опрацювання.
3. Презентація першоджерел чи статті по темі курсу.
4. Презентація наукової статті (тез).
5. Написання і презентаці своєї наукової статті (тез) для публікації.

Список рекомендованої літератури:

Основна

1. ЧЕРТКОВА Н., ВІДБОРЕНКО І. Шляхи підготовки учнів до участі в інтелектуальних змаганнях суспільствознавчого циклу (з досвіду роботи вчителів суспільствознавчих дисциплін) Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2022. 76 с.
2. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст] / К. О. Баханов. Х. : Основа, 2005. 128 с.
3. Історія як пропаганда: посібник для вчителів / А.Лягуша, Н.Шліхта, О.Коляструк та ін. Київ, DVV International Ukraine, 2024. - 276 с.
5. Долід В., Долганов П. Проєктне навчання в історичній освіті : методичні рекомендації / В. Долід, П. Долганов. Рівне: РОШПО, 2023. 83 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник [Текст] / І. М. Дичківська. К. : Академвидав, 2004. 218 с
7. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. [Текст] / Л. Ковальчук. Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2007. 608 с.
8. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст] / О. П. Мокрогуз. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 192 с.
9. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.

10. Нетрадиційні уроки. Історія [Текст] / Укл. Л. І. Нечволод. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 224 с.
11. Педагогічна майстерність : Підручник [Текст] / за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища школа, 2004. 422 с.
12. Старєва А. М. Методика навчання історії : особистісноорієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина I [Текст] / А. М. Старєва. Миколаїв : «Ліон», 2007. 152 с..
13. Баханов К. О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. Посібник для вчителя [Текст] / К. О. Баханов. К. : Генеза, 1996. 205 с.
14. Галлагер К. Викладання історії в контексті сприймання демократичним цінностям і терпимості : викладання і вивчання історії в школі. Посібник для вчителів [Текст] / К. Галлагер. К. : Генеза, 1998. 47 с.
15. Мочкіна Л. І. Нестандартні уроки в курсі всесвітньої історії. 10 клас. Методичний посібник [Текст] / Л. І. Мочкіна. Тернопіль : Мальва-ОСО, 2004. 68 с.
16. Федчиняк А. О. Вивчення історії повсякденності в шкільному курсі Нової історії 8–9 класи [Текст] / А. О. Федчиняк. Х. : Основа, 2009. 141 с.
17. Нікітін І.П., Галєгова О.В., Нікітін Ю.О. Організація методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін. Методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан. 2011. 200 с.

Допоміжна

1. Тоталітарна пропаганда. Уроки української історії ХХ-ХХІ ст. Посібник для вчителів та учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів. / Автор. колектив: Петро Кендзьор, Людмила Махун, Елла Ситник, за редакцією Петра Кендзьора, 2024, 68 с.
2. Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О. П., Волошенко О.В./ За редакцією Волошенко О. В., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 81 с.
3. Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої

- галузі : методичні рекомендації. [Електронне видання] / Н.Гупан, Т.Ремех, Г.Серова. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 133 с.
4. Реалізація завдань громадянської та історичної освітньої галузі в контексті нового Державного стандарту базової середньої освіти (з досвіду роботи вчителів громадянської та історичної освітньої галузі)/ укладачі: Н. С. Черткова, І. В. Відіборенко. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2023. 70 с
5. Викладання предметів освітньої галузі «ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА» у 5-6 класах Нової української школи (методичні рекомендації) / Фарбак Т. М. ЧОШПО імені К. Д. Ушинського, 2023. 31 с.
6. Актуальні питання компетентісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї : методичний посібник [Електронне видання] / Кришмарел В. Ю., Малієнко Ю. Б., Мацейків Т. І., Ремех Т. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 334 с.
7. Суспільствознавча освіта: Історія України. Всесвітня історія. Правознавство. Інтегрований курс «Україна і світ» громадянська освіта. Нові навчальні програми для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту, профільний рівень); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України. К. УОВЦ «Оріон», 2018. 216 с.
8. НУШ у базовій середній освіті: громадянська та історична освітня галузь (6 клас) / укладач: Замулко О.І., завідувач координаційного центру професійного розвитку особистості КНЗ «ЧОШОПП Черкаської обласної ради». Черкаси, 2023. 60 с.
9. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник [Електронне видання] / Пометун О., Гупан Н. Київ. КОНВІ ПРІНТ, 2021. 250 с.
10. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. К. ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.
11. Медіаосвіта в огні. Методичні рекомендації для вчителів курсу «Громадянська освіта»/«Історія». Навчально-методичний посібник / Потапова В. І., Дегтярьова Г. А., Мокрогуз О. П., Желіба О. В, Ковач І. М./ за редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної

преси, 2023. 61 с.

12. Історія Криму та кримськотатарського народу. Навчальний посібник. / Бекірова Г., Іванець А., Тищенко Ю., Громенко С., Аблаєв Б. К.: «Кримська родина»; «Майстер Книг», 2020. 200 с.

13. Колекція пам'яток до пам'ятних дат Української революції 1917–1921 років. Збірка методичних рекомендацій / розроб. і упоряд. Г. Байкеніч, О. Охрімчук. К., 2020. С. 199.

27. Історія як пропаганда: посібник для вчителів / А.Лягуша, Н.Шліхта, О.Коляструк та ін. Київ, DVV International Ukraine, 2024. 276 с.

28. Українська історія в кінофільмах: посібник для вчителя / Волошенюк О. В, Мокрогуз О.П., Новікова Л. Є., Тримбач С. В, Черков Г. А. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В.Ф. Київ. ЦВП АУП. 2018. 57 с.

29. Тоталітарна пропаганда. Уроки української історії ХХ-ХХІ ст. Посібник для вчителів та учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів. / Автор. колектив: Петро Кендзьор, Людмила Махун, Елла Ситник, за редакцією Петра Кендзьора, 2024, 68с

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки реферата

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

РЕФЕРАТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
***«Методична робота вчителя історії та суспільних
дисциплін»***

на тему _____

Виконав:
здобувач I (бакалаврського) рівня
освіти, групи

Керівник: канд. пед. наук, доц.
Шевчук Т. Є.

Рівне - 2025

Перелік статей для самостійного опрацювання

1. Шуттов Д. О. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ ЯК СУБ'ЄКТА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87/%D0%9C%204%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%97/%D1%81%D1%82%207777%20%202019%20.pdf

2. ЧЕРТКОВА Н., ВІДБОРЕНКО І. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87/%D0%9C%204%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%97/%D1%81%D1%82%2077777%20mv_58-474-490.pdf

3. КОЛЯДА І. СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ІСТОРІЇ ТА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ (Теорія та методика навчання історії)

file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87/%D0%9C%204%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4

%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%97/%D1%81%D1%82%20%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%20%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%97%20%20Kol yada_1.pdf

4. Лях Г.Р. СУТНІСТЬ І ФОРМИ ПЕДАГОГІЧНОГО НАСТАВНИЦТВА.

file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87/%D0%9C%204%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%20%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%97/%D1%81%D1%82%20%D0%A1%D1%83%D1%82%D1%8C%20%D1%96%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf